

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Cdo/143/2017
Identifikačné číslo spisu: 8314213369
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Danica Kočičková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:8314213369.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Z. Y., nar. X. X. XXXX, bývajúcej v R., W., proti žalovaným: 1/ Z. I., nar. X. X. XXXX, bývajúca v R., G. a 2/ KOOOPERATIVA poisťovňa, a. s., Vienna Insurance Group, IČO: 00 585 441, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, zast. JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie 8/A, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 5C/296/2014, o dovolaní žalovanej 2/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7Co/121/2016 z 26. januára 2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala voči žalovaným zaplattenia sumy 6 000 €, predstavujúcej náhradu nemajetkovej ujmy za stratu jej blízkej osoby (matky), ktorá bola usmrtená pri dopravnej nehode spôsobenej žalovanou 1/.

2. Okresný súd Humenné (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 5C/296/2014-98 z 29. marca 2016 uložil žalovanej 1/ povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 3 000 € v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu voči žalovanej 1/ zamietol; voči žalovanej 2/ zamietol žalobu v celom rozsahu.

3. Proti predmetnému rozsudku okresného súdu sa žalobkyňa a žalovaná 1/ odvolali. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 7Co/121/2016 z 26. januára 2017 rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalovaným 1/ a 2/ uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 6 000 € v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozsudku odvolací súd uviedol, že v súvislosti s posudzovaním otázky či by náhrada nemajetkovej ujmy mala byť pokrytá povinným zmluvným poistením je potrebné poukázať na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 16. 12. 2015 sp. zn. III. ÚS 646/2015, ktorým bola ústavná sťažnosť poisťovne ako zjavne

neopodstatnená odmietnutá. Rovnaký záver vyslovil ústavný súd aj v uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo 17. 8. 2016, kde nad rámec už uvedeného dodal, že k záveru o tom, že vnútroštátne právo Slovenskej republiky umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá je krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla zohľadňujúc zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby vyvolaný touto prevádzkou ako aj aplikujúc extenzívny výklad pojmu škoda na zdraví. Vo vzťahu k výške náhrady nemajetkovej ujmy, priznanej žalobkyni okresným súdom v sume 3000 €, uviedol, že ju nepovažuje za primeranú. Vzhľadom na závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k nej došlo, dospel k záveru, že žalobkyňou požadovaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 6000 € je opodstatnená a rozsudok okresného súdu, tak ako je vyššie uvedené, podľa ust. § 388 zák. č. 160/2015 Z. z., Civilného sporového poriadku (ďalej aj „C. s. p.“) zmenil.

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 2/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnila poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. argumentujúc tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dvoch právnych otázok (otázky vecnej pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla a otázky pasívnej solidarity žalovaných 1/ a 2/), pri riešení ktorých sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. V súvislosti s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu, od ktorej sa odvolací súd pri svojom rozhodovaní pri riešení otázky vecnej pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých odklonil, poukázala na uznesenie NS SR sp. zn. 4 Cdo 168/2009 z 20. 4. 2011 a tiež na rozsudok NS SR sp. zn. 3 Cdo 301/2012 z 31. 3. 2016, v ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil právny záver, že poisťovni nesvedčí pasívna legitímácia v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do osobnostných práv. Namietala, že odvolací súd tieto rozhodnutia najvyššieho súdu pri svojom rozhodovaní nezohľadnil (odchýlil sa od nich), pričom svoj odklon odôvodnil výlučne poukazom na závery Európskeho súdneho dvora (ďalej len „ESD“) vyjadrené v rozsudku C-22/12 zo dňa 24. októbra 2013 vo veci Haasová. Ďalej namietala, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu aj pri riešení právnej otázky pasívnej solidarity žalovaných, resp. spôsobu akým boli žalovaní zaviazaní na plnenie žalobkyni, t. j. spoločne a nerozdielne. Poukazovala na rozsudok NS SR sp. zn. 3 Cdo 18/2016 zo dňa 22. 6. 2016, z ktorého podľa jej názoru vyplýva, že medzi žalovanými ide o pasívne spoločenstvo samostatných spoločníkov. Žiadala preto, aby dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu podľa ust. § 449 ods. 1 C. s. p. zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovanej 2/ písomne nevyjadřila.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C. s. p.) a naň oprávnenou osobou (§ 424 C. s. p.), zastúpenou v zmysle § 429 ods. 1 C. s. p. skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

7. Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, ktorým je možné napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu pri splnení zákonom stanovených predpokladov a podmienok. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 C. s. p.) a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania, resp. predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

8. Podľa § 419 C. s. p., proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

9. Podľa § 421 ods. 1 C. s. p., dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa

potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

10. Podľa § 432 ods. 1, 2 C. s. p., dovolanie prípustné podľa § 421 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

11. Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení je zrejmé, že na to, aby sa dovolací súd mohol zaoberať dovolaním, v ktorom sa namieta nesprávne právne posúdenie veci, musí byť splnená nielen podmienka vymedzenia tohto dovolacieho dôvodu spôsobom uvedeným v § 432 C. s. p., ale musia byť splnené aj predpoklady prípustnosti dovolania vyplývajúce z § 421 ods. 1 C. s. p.

12. V predmetnej veci odôvodnila dovolateľka dovolanie predpokladom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., t. j. tým, že odvolací súd sa v ňou vymedzených právnych otázkach odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

13. Za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu treba považovať predovšetkým rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierke stanovísk a rozhodnutí Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, vydávanej Najvyšším súdom Slovenskej republiky od 1. 1. 1993 s pôvodným názvom Zbierka rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky (pokiaľ neboli v neskoršom období judikatórne prekonané), ako i rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor, alebo výnimočne aj jednotlivé rozhodnutie, pokiaľ neskôr vydané rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v tomto rozhodnutí nespochybnili, prípadne ich akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vzhľadom na účel právnej úpravy dovolania, ktorým je v prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci predovšetkým riešenie doteraz neriešených otázok zásadného právneho významu, treba do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu zahrnúť aj rozhodnutia publikované v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávanej Najvyšším súdom ČSFR, Najvyšším súdom ČR a Najvyšším súdom SR v dobe do 31. 12. 1992, ako aj rozhodnutia uverejnené v Zborníkoch stanovísk, správ o rozhodovaní súdov a súdnych rozhodnutí Najvyšších súdov ČSSR, ČSR a SSR vydaných SEVT Praha v rokoch 1974 (č. I, 1965 - 1967), 1980 (č. II, 1964 - 1969) a 1986 (č. IV, 1970 - 1983), pokiaľ sú stále použiteľné (najmä z hľadiska ich súladu s hodnotami demokratického právneho štátu) a neboli prekonané neskoršou judikatúrou. Napokon vzhľadom na čl. 4 ods. 2 C. s. p. je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu Slovenskej republiky, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie.

14. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, treba za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v dovolaní namietanej právnej otázky pasívnej legitímácie žalovanej 2/ považovať predovšetkým rozsudok ESD C-22/12 vo veci Haasová zo dňa 24. októbra 2013, v ktorom ESD vyslovil záver, že príslušné ustanovenia smerníc (Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, Rady 84/5/EHS z 30. decembra 1983 zmenenej a doplnenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2005/14/ES z 11. mája 2005 a tiež Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990) o aproximácii právnych predpisov členských štátov týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu (v zmysle hmotnej i nehmotnej ujmy) upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Inak povedané, podľa názoru ESD, ak vnútroštátne (slovenské) právo upravuje v týchto prípadoch (dopravných nehôd) zodpovednosť poisteného v dvoch právnych inštitútoch, a to v inštitúte zodpovednosti za škodu ako aj v inštitúte zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musia byť oba tieto druhy zodpovednosti predmetom poistného krytia. Na uvedené závery ESD nadviazal najvyšší súd v rozsudku

sp. zn. 6 M Cdo 1/2016 z 31. 7. 2017, v ktorom vysvetlil, že pri výklade pojmu škoda pre účely zák. č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo 16. septembra 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú. K zhodnému názoru dospel aj Ústavný súd SR v uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo 17. augusta 2016, v ktorom uviedol, že hoci Súdny dvor Európskej únie viackrát zdôraznil, že nie je oprávnený vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva, je zjavné, že ako vnútroštátne právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Ústavný súd Slovenskej republiky v citovanom uznesení ďalej uviedol, že k záveru o potrebe krytia pozostalým priznanej náhrady nemajetkovej ujmy z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla dospel s prihliadnutím na samotný účel povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel zohľadňujúc skutočnosť, že neoprávnený zásah do osobnosti fyzickej osoby bol vyvolaný prevádzkou motorového vozidla, v súvislosti s ktorou vzniknutá zodpovednosť za spôsobené škody je predmetom povinného zmluvného poistenia v zmysle zák. č. 381/2001 Z. z.

15. Podľa názoru dovolacieho súdu onačené rozhodnutia ESD C-22/12 vo veci Haasová a Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 474/2016 (i rozhodnutia, na ktoré toto rozhodnutie odkazuje, t. j. III. ÚS 646/2015 a I. ÚS 206/2015), ako aj aktuálne rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 MCdo 1/2016, predstavujú ustálenú prax v riešení otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obeť dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla, od ktorej sa odvolací súd neodklonil. Touto ustálenou praxou bol zároveň prekonaný právny názor uvedený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012, na ktoré poukazovala dovolateľka. Nebol preto splnený predpoklad prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p., t. j. odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vo vyššie uvedenej právnej otázke.

16. Predpoklad prípustnosti dovolania nebol daný ani vo vzťahu k právnej otázke pasívnej solidarity žalovaných, a to z dôvodu, že v okolnostiach danej veci nešlo o otázku závažného právneho významu, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá by mohla mať vplyv na vecnú správnosť dovolaním napadnutého rozhodnutia. Tou bola otázka pasívnej legitímácie žalovanej 2/. Vzhľadom na povahu uplatneného nároku neprichádzalo do úvahy rozdelenie žalovaného plnenia, pričom uloženie povinnosti zaplatiť žalovanú sumu spoločne a nerozdielne sa svojimi účinkami rovná účinkom uloženia povinnosti každému zo žalovaných zaplatiť celú žalovanú sumu s tým, že plnením jedného zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhého.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalovanej 2/ ako procesne neprípustné podľa § 447 písm. c) C. s. p. odmietol.

18. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 453 ods. 1 C. s. p. v spojení s ust. § 255 ods. 1 C. s. p. tak, že žalobkyni (ktorá sa k obsahu dovolania žalovanej 2/ písomne nevyjadrila) náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva, pretože jej preukázateľne žiadne trovy dovolacieho konania nevznikli.

19. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.